

Szerkesztői iroda:
Nagyenyeden
A KIADÓHIVATALBAN
hová
lap szellemi részét illető
közlemények küldendők

Kiadóhivatal:
Wokál János könyvkereskedése
hová
az előfizetések és hirdetések
bérmentesen küldendők.
Kéziratok nem adatsok vissza.

KÖZÉRDEK

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelenik minden vasárnapon.

Előfizetési feltételek:
helyben házhoz hordva vagy
vidékre postán küldve
egész évre 4 frt,
félévre . . . 2 frt,
negyedévre 1 frt.

Hirdetmények díja:
3 hasábos petit sorért, vagy
ennek helyéért 5 kr.
Bélyegdíjért külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

A gyümölcsészet érdekében.

Boklén András gróf a jelenlegi földmivelés-
ügyi miniszter nagyobb lendületet akarván adni
a gyümölcstermelésnek, mely hazánkban egyes
szűk területű vidékeket kivéve, meglehetősen alá-
rendelt szerepet játszik.

Tanulmányutrá küldte ki Német- és Fran-
ciaországba Molnár Istvánt, a budai vinczellér
képezde igazgatóját. Molnár István e téren kül-
földön szerzett tapasztalatait értékesítendő azon
megbízást kapta a földmivelésügyi minisztertől,
hogy az ország különböző vidékeit beutazván
lépjen érintkezésbe azon gazdákkal, kik a gyü-
mölcsenyésztéssel foglalkoznak s annak fejleszté-
se iránt érdeklődnek, s ezek kikérdezése útján
igyekezzék kideríteni, hogy az illető vidék minő
gyümölcsnemnek elterjesztésére alkalmas kizáró-
lag? melyek a gyümölcsenyésztés terén tapasztalt
elmaradás okai? s minő kormányintézkedé-
sek volnának alkalmasak az ügy szélesebb körű
felkarolását eszközölni? A miniszteri biztos meg-
szemlélvén a királyhagományi törvényhatóságot, át
jött az erdélyi részekbe, hol Kolozsvárt és Tor-
dán elvégezvén dolgát Nagyenyeden állapodott
meg. Itt f. hó 27-én d. u. 4 órakor a polgár-
mesteri irodában Morágyi Istvánnal s a gyümöl-
csészeti egyesület választmányának néhány előre ér-
tesített s a megjelenésre felkért néhány tagjával
2 órán át értekezett a helyi viszonyokat s kivá-
nalmakat tüzetesen megbeszélte, kiváló ügyes-
séggel szöve közbe a külföldön s a hazában szer-
zett tapasztalatait. Igen messze vezetne a meg-
beszélte tárgyak halmaza mellett azoknak csak fu-
tologos felsorolása is legyen elég annak feljegy-
zése, hogy Nagyenyed és vidéke az éghajlat, ta-
laj, fekvés és a tenyésztett gyümölcsnemek jelen-
legi állása szerint első sorban alma vidéknek mi-
nősített azon megfigyéléssel, hogy azután a
körte és dio elterjedésére is figyelmet kellene
fordítani. Mint honos s általánosan elterjedt alma-
fajok a batul, ponyik és gyógyi piros jelöltettek

meg, s az eddig még kevésbé elterjedt, de jó
tulajdonságú almát főve nagyobb elterjedésre érde-
mes angol parmán, a szilvák közül a besztercezi

Szóba hozván a miniszteri biztos, hogy ter-
ben van az erdélyi részekben egy nagyobb szá-
basu tuskóia berendezése, hol a vidékenként meg-
jelölendő gyümölcs fajok nagyban lennének elő-
állítandók s olesó áron vagy egyes esetekben in-
gyen szétosztandók: az értekezlet tagjai egyhan-
gulag a városnak a „Véghezsán“ és a „Gere-
pen“ alatt fekvő 130 holdas s épületekkel is el-
látott tagját hozták javaslatba, mint e célra ki-
válóan alkalmast, s már azért is igen czélszerűt
mivel a felett a helybeli vinczellér képezde taná-
rai, szakképzett kertészek alkalmazása mellett, a
főintéző szerepet s a felügyeletet sokkal kevesebb
költséggel teljesíthetnék, mint egyebütt felállítandó
faiskolánál a mulhatatlanul azükeges külön sze-
mélyzet.

Mint a nagyobb mérvű gyümölcsenyésztés
akadályait említettük fel, a hiányos mezei rendőr
segét, egyes falusi községekben a vezérszerepre
hivatott egyének szakértelem hiányát, a szállítás
drágaságát s az értékesítés bizonyosságát.

Kivánatosnak jelöltük a gyümölcs kereske-
désnek egyengetését Oroszország felé s összeköt-
tetés teremtését Pétervárral, továbbá sajnosan ér-
tesülvén arról, hogy lelketlen üzerek Magyaror-
szágon több württembergi gyümölcskereskedőt a
wagon számra nyakukba szott vadalmával minden
pénzükből kifosztották: ígérte a miniszteri
biztos, hogy vidékenként syndikatusok felállítását
fogja a miniszternek javasolni, mely területek biz-
tos utmutatói legyenek a hozzájuk forduló külföldi
vagy hazai vevőknek.

Vajha szép siker koronázza a miniszter di-
cséretre s halás elismerésre érdemes kezdemé-
nyezését!

Erdélyrészi Kárpát Egyesület.

Az Emke az erdélyrészi Kárpát-Egyesület érdeké-
ben a megyei választmányokhoz a következő felhívást küldte
szét: „Igen tisztelt megyei választmány! Kapcsolatban
az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület ügyében megkérdeztük
„Felhívás“-okkal igazgató-választmányunk kimondta hogy
az új egyesület megalkotásának bevezetőjeként, erkölcs
szellemi és anyagi erejének latbavetésével, kiadja az Er-
délyrészi rég nélkülözött magyar leírását, illetve uti-kala-
uzát. Az Emke égető szükségét vél kielégíteni, midőn a
keves rokonszenvel vagy épen ellenségesen irt közösen
forgó német leírásokat kiszorítani óhajja. Azt hisszük,
hogy művet nemcsak országárszánk közönségének he-
lyeslését fogjuk kinyerni, de nemzeti szempontból is meg-
becsülhetlen hasznót hajtának.

Tekintettel pedig épen a leendő mód alaposságára
rokonszenveségére, hű tárgyilagosságára: igazgató vá-
lasztmányunk abban állapodott meg, hogy az erdélyrészi-
nek az első leírását ne valamelyik harmadik kézzel, ha-
nem magával az erdélyrészi közönséggel eszközöltesse és
pedig az alábbiak szerint.

Minden megye területén lévén ugyanis nem egy,
de több oly feafu, ki szülőföldre vagy lakóhelye minden
halmát, hegyét, folyamát, városát és nevezetességeit már
a gyermekkorból, egygyőfórtan közvetlenül ismeri: min-
den vármegyére nézve a leírás ez uton eszközölendő, mely
uton kétségtelen, hogy minden sor nemcsak hűen, de
egyszerűsággel szeretettel s mondhatni az író szíve vére-
vel lesz írva.

Igazgató Választmányunk hiszi, hogy ez uton a
leggyorsabban, a legjobban s a leírás tiszteletdíjának meg-
takarításával juthat hazárszánk egy kitűnő kalauzhoz.

Enek alapján ezennel hazárszánk tisztelettel fölkérjük
tehát, hogy az igen tisztelt megyei választmány össze-
ülve, területére nézve e munkára a legalkalmasabb fér-
fiut vagy férfiakat kizemelve őket nevünkben felkérni, s
a megye turisztikai leírását velök elkészítette, ezt hoz-
zánk a f. polgári év végeig beküldeni sziveskedjék.

Az erdélyrészi 16 vármegyéből bejött ezen leírások
at az igazgató választmány által fölkérendő egy közpon-
ti gyakorlott író akként fogja egybeilleszteni, hogy az

TÁRCZA.

Emlékezés Nagyenyed pusztulására.

(1849. január 8.)

Szilágyi Farkastól.

(Folytatás.)

Keresztül haladva az Enyed felé eső részen, kívül
az országuton két megrakott szekeret találtunk ember és
igavonó marha nélkül magára hagyva. A két szekéren
magasra halmozott butorok, ágyneműk, lédák, csontlá-
fagytott fehér ruha, melyet ugylátszik a szárító kötélről
szedtek le és egyéb holmi volt, mind Enyedről szerzett
hadiszákmány. A fehérnemű alatt azonban honvédeink
fűrkésző szemei csizmás lábukat fedezvén fel, tulajdono-
sikat kivonták a szekérből, hová sebtében elbujtak
mert menekülniök már nem volt idejük. E két ember,
mint külsejük és fekete-sárga sinóros csizmájuk mutatta
valamelyik aranyos széki határőrök közül mentek a had-
járatra.

Honvédeink nyomban haditörvényszéket ültek s rő-
viden végeztek velök.

E kis megállapodás után sietve haladtunk tovább.
Az uton innen kezdve több gazdátlan szekeret találtunk
mind enyedi rablott holmival megrakva.

Décséhez érkezünk. Itt a falusiak közül néhányan
kijöttek elénk az országútra. Egyikök azt kérdezte, az elől
lovagló két huszártól; mert ennyi volt vélünk, hogy me-
ünk ilyen kevesesen az ellenség torkába menni, midőn
Enyeden 8000 oláh, Marosujvárt szintén táborozik néhány
ezer. Ezek hátunkba kerülnek. Egyik huszár tréfásan azt
válaszolta rá, hogy hátul jó 4000 veres nadrágos török.
Ez az a tréfa megmentett, mert kevés idő múlva lovas

tribunok jöttek át Marosujvárról Décsére s utánunk kérde-
zősködve, arra a hirre, hogy nagyobb erő hátra van, jön
az is Torda felől, vissza vágattak s nem háborgatták
visszatérünket. Holott pár nap múlva Perczi expedici-
óját megtámadták s nagy pusztítást vittek végbe sorai
közé.

Végre Enyedre érkezünk.

Borzasztó látomány tárult elénk, a magyar uteza
mindkét oldala le volt égve, sok ház még ekkor is lán-
golt, a fojtó füst összeölekezett az utcán át. Szűkebb
pontjain, a Nagy József házául alig hatolhattunk át a
leverődött füstön A házak előtt itt-ott leölt alakok. A
református paplak táján, kerekkes koresolján, milyenen a
colegiuu hordóit szokták szállítani, egy nagy boroshordó
volt szádlójával lefordítva, alatta szomjas romai testvér
feküdt, nyitott szájába csorgatva a bort. Azonban ugy
látszik a jó bor és a hideg megtette a magáét, mert me-
redten, élettelenül hevert.

Kiáltásainkra: Magyarok! Jöjjetek elő! Segítség jött
számotokra! Lussan-félelken elő vándorzogott imitt-amott
egy-egy alak. Legtöbbjén a halálfélelmének nyomai, ki-
éhezett fagyos alakok, majdnem az örület dultságával ar-
caikon.

A dob tolytonosan pergett, a trombita szollott míg
a piacon át a varzagás uteza végéig mentünk folytono-
san hivatgatva, bátoritva a rejtőzőket.

Utközben házunkba kísért be Szöcs Adolf ki itt is
jelen volt és Moga László szintén tanuló társam a böl-
csészeái cursuson, és jó barátom. Moga maga is oláh
születésű volt de nem „román“ mint akkor mogokat nevez-
ték, ez ellen tiltakozott, szabagságharcunk derék kato-
nája, bátor harcossza a 11. honvéd zászlóaljnak. Testvér-
bátyja József előbb megyei irnok, ellenben mint prefekt
az oláh táborban volt s így a két testvér egymás ellen
harcolt.

Hárman bementünk a házba. A tornácunkon egy

ismeretlen városi ember feküdt megölve. Végig jártuk a
szobákat, lementünk az alsó pince végeig. Schol élő lény
Hiába hívtuk, senki sem válaszolt.

Édes anyám, mint azután hónapok múlva értesültem
ekkor már Felenyeden volt egy ismerős magyar paraszt
asszony nál.

Kéző este lett mire vissza indultunk.

Nehánszáz főre ment összesen a menekültek száma
kiket kocsiakra vettünk. Ebből igen sokan utközben Mit
riszlónál csatlakoztak. A városiak csak félve mertek elő
jönni, mert állítólag a megelőző napon sokat utcára
csaltak ki, biztató kiáltásokkal az oláhok és mire elő jöt-
tek kegyetlenül legyilkolták mindnyáját.

Miriszló előtt már többen vartak az országuton.
Egyszerre megüti fülemet az öreg Zeyk Miklós suttagó
hangja.

Rögtön leugrottam a szekérről s a 70 évet meg-
haladott gyenge roskatag öreg urat megkínáltam hely-
emmel. A nemes lélek azonban ekkor is máson kívánt
előbb segíteni s inkább Szővérfiut és ennek gyermekét
ültette a szekérbe, kikkel együtt jött Enyedről és a kik
vidékről még az ősz folytán hozzá menekültek vala. Vég-
re sikerült az öreg urnak is helyet találnom egyik sze-
keren.

Igy indultunk és érkezünk meg menekült társaink
is nagy részével gyalog január 12-én kora reggel Tor-
dára.

Ennyit irnak Barabás és Maszák emez ekszpedi-
czióról.

Nekem az Ujlaki által vezetett mentő csapatnak
enyedi utját ősmertető emez érdekes két leírásához csak
keves hozzá adni valam van, ez pedig a következő:

A mentő csapathoz enyedi polgárok is csatlakoztak
azok körül, kik a katasztrófa bekövetkeztekor Tordán vol-
tak és azok közül, kiknek sikerült ennek folyamán alatt
Enyedről oda menekülniök.

ország fővárosa felől érkező vonat irányának megfelelőleg a vármegyék egymásra következzenek, minden terület leírójának neve az illető fejezet fölött kinyomattatván.

E tervezetbe következik mindenik leíróra nézve az utasítás. Tekintettel a nagy területre, hogy a kalauz nagyra ne nyuljék: mindenik leírásnak a lehető legrövidebbnek tömörség kell lennie, alkalmazkodni kell a főváros felől érkező jelzett vasuti vonal kiindulásaihoz; s tekintettel, hogy éppen országgrószunk érdekében csak azt szabad ígérnünk, a mit máris adhatunk, hűen és igazságosan kell előadni az egyes pontok miként megközelíthetőségét.

A tisztelt szerző urak hazafias indulattal megfogtak nyugodni abban, ha a lehető egység és a kötet érdekében az illető szerkesztő, a lényeg el nem dobásával a szükséges esetleges rövidítéseket alkalmazhassa.

Sürgős lévén a munka, mert a közelgő tavaszra már egybeszerkesztve s kinyomtatva is kell, hogy legyen ismételtlen kérjük különösen a határidőnek betartását, mivel éppen az alapos kilymeretnél és a szükséges rövidségénél fogva, a leírás nagyon sok időt nem is igényel. Ellenben nagyon hátrálthatnak, sőt az egész eszmék dugába jöhetnek más oldalról jöhető közbelépések és a technikai kivitelnek tudvelevő szokott nehézségei.

Hazafias tisztelettel kérjük ezek következtében a lehető leggyorsabb intézkedést és erről igazgató-választmányunknak mielőbbi értesítését.

Kolozsvárt 1890. nov. 23.

Honfiai üdvözléssel

Gróf Bethlen Gábor, Sándor József,
elnök. főtitkár.

Az ivóvíz az iskolában.

Megszoktuk már azt, hogy az iskolai közegészségügyet érintő kérdések a vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium által a legnagyobb gondozásban részesülnek. Az iskolai közegészségügyet semmi sem érinti közvetlenebbül, mint az iskolai ivóvíznek tisztasága. Elemi állandóan küzdenek az e téren felmerülő nehézségekkel s a kérdésnek olyatén megoldása, hogy egyrészt az iskolai ivóvíznek kellő tisztasága állandóan megóvassék, másrészt az ivópohár minden használat után lemosva legyen, sehol sem sikerült s így a gyermekek egymásután iva, mindig ki vannak téve annak, hogy az ivás alkalmával egymástól különféle száj- és torokbetegséget kaphatnak. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter ur ennek magakadályozására 35.762/1890. szám alatt a következő körrendeletet intézte a magy. kir. tanfelügyelőkhez:

Az iskolás gyermekek egészségének megóvása érdekében nagy fontossággal bír azon körülmény, hogy azok által az iskolában ivásra használt víz és annak kezelése megfelelően a közegészségügyi kívánalmaknak. E részben az 1888 évi 14.377. szám alatt kelt itteni körirattal hivatali elődóm is már figyelmeztetett, az egészségtelen inficiált ivóvíznek ártalmas voltára és a kutak s azok környékeinek tisztántartására, mely intézkedésnek

meg volt azon üdvös hatása hogy több vármegye törvényhatósági bizottsága e fontos ügyet állandóan éber figyelemmel kíséri. Közegészségügyi szempontból azonban még mindig kifogás alá esik sok helyt azon szokás, hogy az ivóvizet a tanteremben dézsákban, korsókban stb. tartják, a gyermekek majd nádou, majd a korsó szájáról szívják azt, vagy tisztátalan edényekkel merítik. Ily módon egyfelől a viztartóban levő víz beszennyezettik, másfelől különféle száj- és torokbetegségek átszarmaznak a beteg gyermekről az egészségesekre s ennek tulajdonítandó azon jelenség, hogy némely elemi népiskolában majd nem minden növendéknek pállott szája van, szaz: az ajkszélek váladékos idült nyákhártya-lojában szenved.

Azonkívül sok helyen az iskolában bevitt ivóvíz sem felel meg a közegészségügyi kívánalmaknak, a mennyiben a használt kut vize oly módon fertőzött, hogy ivása az egészségre ártalmassá válhatik. Ezen kettős hiány elhárításának érdekében dr. Oláh Gyula szabadalmazott iskolai ivóvíz tartót szerkesztett, mely áll egy megfelelő nagyságú fedett bádogg viztartóból, ez alul önműködően elzáró csappal van ellátva, melyen át a vizet a tartóból el lehet bocsátani. A csap alatt öblítő edény van alkalmazva, melynek vizében az ózozott aczélemezéből készült ivópohár oly módon öblíttetik, hogy az öblítő vízből a gyermek mit sem merithet. Egyszersmind előmlő nyílás alkalmazása által gondoskodva van arról, hogy a pohár széléhez tapadt és onnan lemosott váladék állandóan lefolyhasson. A rozsvíz ivóvízzel ellátott iskolák számára az imént leirt viztartót egy Chumberland Pasteur-féle szűrőkészülékkel lehet felszerelni, melyben a tartóba bocsátás előtt a víz megszűrődik és megtisztítatik. Ezen készüléket Zellerin Mátyás budapesti gyáros (VII. ker. nagydiófa-utca 14.) két nagyságban készíti. A viztartót 20 literes nagyságban, 30-50 tanulóra számítva 36 frtért, 34 literes nagyságban 50-nél több tanuló számára 45 frtért szállítja. Ugyanezen viztartók szűrővel együtt 76, illetőleg 93 frtba kerülnek. Nevezett gyáros a készülék megszerzését szegényebb iskoláknak is megkönnyebíteni akarván, késznek nyilatkozott ezen iskolai viztartókat oly módon szállítani, hogy a fentebb közölt árak négy egymásután következő évi részletben legyenek törleszthetők. A higiénia terén szaktekitőlyeknek elismert egyének nyilatkozata szerint, a dr. Oláh Gyula-féle szabadalmazott iskolai viztartó és a hozzá való szűrő kellő felügyelet és gondos kezelés mellett teljesen alkalmas arra, hogy hasznos szolgálatot tegyen. Ennek folytán a viztartókat a fentebb jelzett hiányok lehető megszüntetése céljából az iskolák részére leendő megszerzésére melegen ajánlom. Erről a tanfelügyelőség tudomás- és további eljárás végett értesitem. Budapest 1890. szeptember hó 20-án. Gróf Csáky s. k.

Ezen rendelethez hasonló szöveget megkeresést intézett a vallás- és közoktatásügyi miniszter ur az ország összes egyházi főhatóságaihoz is, mint a felekezeti jellegű elemi népiskolák fenntartóihoz.

A rendelet folytán Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye közigazgatási bizottsága oly értelmű határozatot hozott,

melynek értelmében rövid időn várható, hogy az e megye területén lévő állami és községi iskolák gondnokai, illetve iskolászelei a készítőket mentől előbb beszerzik, azonkívül több törvényhatóság hasonló intézkedéséről is értesültünk; Pável Mihály nagyvárdi gör. kath. püspök ur ő méltósága pedig határozottan elrendelte, hogy ezen ivóviztartó készüléket az egyházmegyéjéhez tartozó valamennyi gör. kath. felekezeti elemi népiskola részére beszereztessek s ehhez hasonló intézkedésekről már más egyházmegyékből is értesültünk, valamint arról is nyertünk tudomást, hogy az orthodox izr. hitfelekezet országos közvetítő bizottsága is megtette a kellő rendelkezéseket arra nézve, hogy ezen készülék az orthodox izraelita elemi népiskolák részére is beszereztessek; szóval ez irányban az itt közölt miniszteri rendelet folytán oly általános mozgalom indult meg, mely remélni enged, hogy ezen készülék beszerzése és általános elterjedése folytán az iskolai közegészségügy javulása nagy mértékben elő lesz mozdítva.

„Közegészségügyi szemle”

Levelezés.

Gyulafehérvár, 1890. október 26.

Tanító egyesületi gyűlés.

Az alsófehérmegyei általános tanító-egyesület gyulafehérvár-magyarigényi főkegyelete folyó évi november hó 19-én Gyulafehérvárt, a városi ipariskola helyiségében tartotta meg őszi közgyűlését. Tapasztalásból tudván, hogy tek. Szerkesztő ur mindig készséggel ad gyűléseinkről szóló tudósításunknak helyet: a főlebb említett helyen és időben tartott gyűlés lefolyását a következőkben vagyok bátor röviden ismertetni.

1) Még mielőtt a tulajdonképeni gyűlés megkezdődött volna — egy kiküldött bizottság előtt — sikerült gyakorlati tanítást tartott A l t m a n n József gyulafehérvári izr. tanító; ismertette a magyar Duna partjain levő nevezetesebb városokat.

2) A gyakorlati tanítás után az említett helyisébe gyűltünk össze, hol elnök Elek es Viktor gyulafehérvári ref. lelkész igen szép beszédben üdvözölvén főlkörünk egybegyűlt tagjait, gyűlést megnyitá. A lendületes megnyitói jegyzőkönyvre vétetni határozatokat.

3) O z s v a t h János gyulafehérvári ref. tanító „Nőnevelésünk” ről értekezett. E tanulmány folytatás, s mivel O. J. nyilatkozata szerint csak a jövő, — esetleg az azutáni gyűlésen lesz befejezve, — tekintettel a dolgozat terjedelmére — gyűlés abban állapodik meg, hogy a teljes befejezés után bírálatra adandó ki.

4) C s u l a k Lajos, alvinczi ig. tanító igen talpraesett elmfuttatászerű értekezésben ismertette népi iskolai történelmi tankönyveinket. Mert egy bizonyos czélért, eszméért való küzdelem — a történelem tanúsága szerint — az uralkodók, királyok elhunytával nem száll sirba; de a legtöbb esetben éppen akkor igyekszik érvényt szerezni, könyvismeretét nem tartja helyesnek, hogy népi iskolai történelmi tankönyveink az uralkodók, a

Az expedícióhoz csatlakozott enyedi polgárok száma tehető 30-40-re.

Ezek között voltak: Mester Károly ügyvéd, O Veres Károly ügyvéd, Mester Eduárd gyógyszerész, Maszák Hugó akkor enyedi diák, Vajna Ictván gazdatiszt, ifj. Gajzágó László kereskedő, Nagy József, Nagy Zsigmond Veres Pál, birtokosok; Zsigmond Laczi megyei tisztviselő, továbbá Löcsey Lajos, Veres Zsigmond, Tomai Mihály, Fodor Károly, Czaejler Antal, Nagy Pál, Gánya János ip. p. stb.

Az Ujlaki csapatához csatlazott enyedi nemzetőrök hiányosan voltak fegyverkezve. Némelyek közülök mint pl. Varo F. és Mester E. áso és kapával jelentek meg Enyeden azon számítással, hogy ha szerettek volna a városra találni, azokat elássák s nem engedik, hogy az ebek, macskák és kóbor sertések táplálékául szolgáljanak.

A pusztuló városban gyorsan terjedő ama hirre, hogy Tordáról honvédek érkeztek, a részegeskedő oláh tömegeset riadóságos panik szarta meg. Ezenállásra komolyan még csak nem is gondoltak, hanem részeg tribunáikkal együtt, nagy csoportokban, éktelen ordítások között futottak ki a városból.

Nagy szerencsésjókra volt a gyáváknak az est homály és a város területét ellepett tömött füst.

Ez a két körülmény lehetővé tette, hogy iszonyuan bosszus s elkeseredett honvédeink és nemzetőreink fegyverei elől futás vagy elrejtőzködés által meneküljenek.

Az est homály és tömött füst a mentés munkáját is nehezítették.

A szerencsétlen enyedik ezek miatt nem látták, hogy honvédeink merre vannak s a helyett, hogy a futó és ordító oláhok tömegei között ezek felkeresésére induljanak, előnyösebbnek találták rejtekhelyeiken maradni s ott várni be a reggelt.

Fordultak ezetek elő, hogy rejtek helyeken enyedi magyar emberek és honvédeink elől menekülő rémült

oláhok találkoztak össze s jó békességben s egyenlő remegések között együtt élték át a 12-re viradó borzalmat.

Az is megtörtént — fájdalom, — hogy honvédeink a nagy zűrzavarban és homályban oláh ruhába öltözökdött magyar embert löttek le.

Az expedíció sikerére bönítolag ható fent említett körülményekből lehet kimagyarázni, hogy ezen mentő csapat alig 300 szerencsétlen embert birt Enyed romjai között összeszedni, jóllehet 2000-nél is többre ment még ekkor is azoknak száma, kik borzasztó helyzetükből megmentendők valának.

Ez a 300 ember is többnyire a Magyar utcából, az ezen utca közelében fekvő cigány sorból, a piac környékéről gyűlt össze s csak igen kevés a többi városrészekből.

A Farkaspataiban nyomorgók ép semmit sem tudtak arról, hogy a városba mentő csapat érkezett.

Ez a csapat a menekültek fordára Zoltán János ügyvéd, Horváth István városi főjegyző, Döke János városi szolgabíró, Bálint Sándor posta kezelő, a Veres Károly ügyvéd családja, a Borsos Lajos ügyvéd családja, a Mester Károly ügyvéd családja, a Varró Farkas postamester családja, az Enyedi Sándor mérnök családja, Veres Mozesné, a minorita atya és házfőnök Viskolezi Heinrich, továbbá Viskolezi Antal és László Czirjék szintén minorita papok sat.

Az össze vagdalt és nyolcz lösebből vérző öreg Viskolezi H. -t azon majortelekről, hová a rezidencia épületéből 10-én szállították át, a V. A. és L. Cz. papársai felügyeletük alatt mindent a malom árok mentén vezettek karon fogva mindaddig, míg a mentő csapat által hozott szekerek egyikére nagy gondal elhelyezhetők. Ugyanezen szekeren foglalt helyet a halálra sebzett pap mellett most említett két kolegája ie.

Ezeket tartottam szükségesnek ezen ekspedícióra

vonatkozólag a Barabás és Maszák által elmondottak kiégesztésével, szemtanuk közléseik alapján még megemlíteni.

A kisebb csoportok menekülése jan. 11-12 és 13-án is megszűnés nélkül folyt.

Az ezen napokon menekülő csoportok többnyire Csombord és Szentkirály felé vették útjokat és ezen községeken keresztül igyekeztek Tóvis, illetőleg Gyulafehérvárra eljutni.

Ugy gondolom nem leszek unalmára olvasóimnak, hogy ha az említettem napokon és irányba menekülő csoportok közül is egyháznak menekülése viszontagságait megismertetem.

Szomoruan érdekes és tanulságos ezeknek is menekülésük.

Az öreg Keul István lelkész miután a luth. papi lakosok 40-ed magával nagy seregűsek között a menekülőket kikövetelték pár oláh jó ösmerőse fedezetök alati a Tóvis utcában fekvő luth. papi majorba ment fel hol egy Már Nucu nevű oláh ember volt akkor a majoros.

Ez az ember nem bocsátta be az öreget. Azt mondta, hogy az a telek és ház az öv s neki nincs kedve a papnak szállást adni.

Ezen szívtelen elutasítást az öreg pap tudomásul vevén, társaival együtt egy ideig ott állongált az utca közepén azon gondolattal vesződvé, hogy most már mit tegyen, merre menjen. Eközben menekülő társainak egy része mellette jobra-balra távozott.

Folyt. köv.)

királyok
menyek
lel
leg
ben hasz
ink közl
vánt ajá

5)
tette H e
iskolai A

Hek

hogy az
kis versed
dön a gy
tartja az
mek az il

— nem
modra da
hátrányo
zett kecsk
verseseké
korik —
ket törül
bőző mest
felfogásá

Átté
azok közl
veket, me
De külfö
nyelvteni
felfogásá
sókönnyei
a Gáspár
lom hogy
lyommegy
szerint át

6) I
által tervb
helyeslése

7) K
központ a
tesítését.
gyűlés elő
a segélyeg
központból

8) G
hogy Alsó
tanítás sik
Elhatározta
lebből öse
kérni fogja
bizás folytá
ségletről.

igen üdvös
böl mozgál
lódéstörtén
látá, hogy
megyeunk n
közége tör
les lenne e
bizottságná
dolgozatok
tan- és m

Az in
sével megb
Gyüle
mellett „I

Horv
nultmány, ir
Wokál Jánó
172 oldalt
vezetes mű
érdeme, ho
ra becsülte

gy. Hozzá
irataival szá
ilyen a „H
között Kazinc
társaságot is
keresett fél
sére adatok
régir írók ha
1860-ban sz
dalkodott. B
kérőit vegk
írót a halál
hány gyűlel
énekeket, m

Ezen r
merjük sok ne
örömmel üdvö
zeteit lapunk t
ja hozzájárul

az e me-
gondnoksá-
bb beszer-
ezkedéséről
kath. püs-
elte, hogy
ez tartozó
la részére
már más
is nyer-
zet orszá-
endelkező-
oz irrealita-
ez irány-
ely általa-
edi, hogy
esse folytán
ékben elő-
szemle"
tőber 26.
ület gyu-
ember hó
yiségében
ván, hogy
léseinkről
t helyen
endőkben
megkez-
sikerült
ulafehér-
jain levő
helyisébe
ulafehér-
ven fiók-
lendüle-
itő „Nő-
s, s mi-
etleg az
dolgozat
gy a tel-
talpra-
episkolai
gacélért,
ga sze-
m száll
zik ér-
yessnek
odók, a
ak ki-
negem-
12 és
bnyire
köz-
fehér-
mnak,
nekülő
ságait
me-
papi
ndaz-
zetők
ut fel
or a,
neki
násul
uteza
mit
egy

Királyok szerint ölelik fel az anyagot. E helyett az ese-
mények szerint való beosztást javasolja, hogy a tanuló
lehetőleg minden órában egy teljes egységet nyerve. Külön-
ben használatban lévő népiszkolai történelmi tankönyve-
ink közül — mint leghasználhatóbbat — dr. Török Ist-
vánét ajánlja.

5) Az előbbihez hasonló szakavatottsággal ismer-
tetie H e k s c h Ignác, gyulafehérvári izr. tanító nép-
iskolai ABC és olvasó könyveinket.

Heksch Ignác s vele a gyűlés is elismeri ugyan,
hogy az olvasás megkezdése céljából jó, ha az ABC-
kis versecskék és meséket öleli fel; de csak akkor ad-
dó a gyermeknek, ha tud valamennyire olvasni. Nem
tartja az ABC elején helyén valóknak azért, mert a gyer-
mek az ilyeneket egy-kétszeri elolvasás után beemlézi s
— nem figyelve a különböző betűalakokra — szajkó-
modra darálja el. Ez pedig nem előnyére, de hátrányos
hátrányára van a gyermek haladásának. A „Félig nyu-
zott kecskének” s „Kicsi kutya tarka” féle rimeket és
versecskéket, — a milyenek újabb ABC-inkben igen gyako-
riak — egy fokon sem tartja czélszerűnek. Az ilyen-
ket törölve, czélszerűbbnek látná, ha helyüket a külön-
böző mesterségek és a család körében forgó, a gyermek
felfogásához mért kiegyensúlyozott foglalkozások el-
váltatják.

Attérve sorosan vett népiszkolai olvasó könyveinkre,
azok közül legelső helyen említi a Gáspár olvasó-köny-
veket, melyekben legalább meg van tartva a fokozat.
De különösen becseseknek tartja ez olvasó-könyveket
nyelvtani tekintetből. Azt a könnyű, mindig a gyermek
felfogásához alkalmazott igazi magyaros irályt egy olva-
só-könyveinkben sem találhatni meg. E főkéllékek teszik
a Gáspár olvasó-könyveket páratlanokká. Nagyon sajnál-
om hogy nem emlékezett meg a Sebeszta Károly zó-
lyommegyei kir. tanfelügyelő által átnézett s a hirdetés
szerint átdolgozott (?) kiadásokról.

6) Elnök Alapszabályainknak a központ
által tervbevetett módosítását terjesztette elő, miket a gyűlés
helyesléssel fogadott.

7) Különösen örömmel fogadta a gyűléstintén a
központ által kezdeményezett segélyegyesület léte-
tesítését. Azon czélból, hogy azt a választmány a nagy-
gyűlés előtt áttekinthesse: megbizta gyűlés jegyzőt, hogy
a segélyegyesületnek már kidolgozott alapszabályait a
központból kérje ki.

8) Gyűlés indítvány utján határozatilag kimondta,
hogy Alsófehérmegye földrajzának megírását a földrajz-
tanítás sikerének biztosítása czéljából szükségesnek tartja
Elhatározta tehát, hogy ezt illetőleg fel fog irni a köze-
lebről összeülnendő általános megyei tanító-gyűléshez s
kérni fogja, hogy akár önkéntes vállalkozás, akár meg-
bizás folytán gondoskodják az általánosan elismert szük-
ségletről. Egyuttal kifejezi gyűlés ama óhaját, miszerint
igen üdvösnök tartaná, ha az ált. tan. egyesület kebelé-
ből mozgalom indulna megynék tanügyi- s evvel műve-
lődéstörténelmének megírására. E végből czélszerűnek
látná, hogy — nemzeti és felekezeti különbség nélkül —
megyénk minden tanítója szözlittassék fel iskolája s evvel
közébe történelmének megírására. Dolgozatát kiki köte-
les lenne egy előre megválasztott bizottságnak, szerkesztő
bizottságnak beklüdeni, hogy a szerkesztő bizottság e
dolgozatok tekintetbe vételével állítsa össze megyénk
tan- és művelődéstörténelmét.

Az indítvány bővebb kidolgozásával és előterjeszté-
sével megbizta gyűlés Oszváth János indítványozót.*)

Gyűlés Székely Lehel főiskolai karnagy vezetése
mellett „Ima a hazáért” című énekdarabral fejez-
A főiskolai jegyző.

Irodalom.

Horváth Adám életrajza, irodalomtörténeti tan-
ulmány, írta Gard a Samu. Megjelent Nagyenyeden
Wokal Jánosnál. Régen elfeledt író emléktől eleveníti fel,
172 oldal tervő könyve. Horváth Adám nem alkotott ne-
vezetes műveket, az utókor közé tartozott, kinek egyik
érdeme, hogy a költészetben már a múlt században sok-
ra becsülte a népies elemet, a mire latinokodó költők
oly nehezen jöttek rá, mind igazi úde forrása. Versekkel
irataival száz év előtt a nemzeti szellemet ébresztette s
ilyen a „Hunniasz” hőskölteménye is. Az irókkal (többi
közti Kazinczyval) sürri levelezésben állt, s törekedett írói,
társaságot is szervezni. Garda elismerést illető odaadással
keresett föl mindent, mely Horváth életére és működé-
sére adatokat szolgáltatott, s elevenen rajzolja le a
régí író hazafias és irodalmi törekvéseiben. Horváth
1860-ban született, prókátör lett, azután gaz-
dálkodott. Bár többször változtatta lakását, a Duna vidé-
kéről végkép sohasem távozott. A maga korában oly lelkes
írót a halál majdnem teljes feledékenységbe merítte. Pedig
hány gyűlékezett előtt s hányszor zengte szokat az istenes
énekeket, melyek az ő vallásos szívének virágai! Hány

Ezen rendkívül életre való eszmét, melynek kivitele — elis-
merjük sok nehézséggel jár, főleg a kellő okmányok hiánya miatt,
örömmel üdvözöljük s eszennel felkérjük Oszvát János urat, hogy né-
zeteit lapunk utján közzétenni sziveskedjék, hogy többben
ja hozzájárulhassanak,
Sz.

református papi kuria volt tanuja az ő lelkesült szene-
délyének s hány harci és paraszt dalt vett a magyar
ajkára, melyek az ő lelkéből fakadtak fel. Ifjúságában a
féltelen szabadság, férfi korában a családi és politikai
élet keservei, öreg napjaiban irodalmi kiábrándulmi ki-
ábrándulása voltak lelkesült, bánatos, borús utatársai. A
pelyhedző állu ifjúságtól egész a hajlott korbá tudatlásig
hány tény tanusítja csapongó vérért és szilárd bátorsá-
gát; vallási szabadelvűségét, előítéletes gondolkodását
és hagyományhoz szító kedélyvilágát, melyet ép ugy bi-
zonyít írói működése, mint szokásai, ruha és hajviselete
Leghitelesebb vezetőnk pályája felderítésében azok a sűrű
és bosszu levelek, melyeket hazinezi Ferenczel váltott
E vastag papírlapok, a csomóten írók sorok, melyek itt-
ott meg magukon tartják a száritó rézport, valamint költ-
teményei sokszor egész világosan szólnak életéről, desok-
szor még hézagosaak, hómályosaak, melyeket Garda igyek-
szik kitölteni. Vele egykoru hírlapokban találkoztunk egy
két írókra vonatkozó jelentéssel, megjegyzéssel. Kazin-
czy adta ki a „Tudományos Gyűjtemény”-ben mind e
mái napig életrajzának sajan közlése alapján írott vázla-
tát s egyéniségének nagy vonásokban összeállított képét
míg „Pályám emlékezete” című biographiájában határt
nem tartó gunnyal és lenézéssel beszél a mindig igaz
és őszinte barátról. Ez házi szerepléséről Baksai Sándor
írta nagy lelkesedéssel, vallási költészetéről Rávesz Imre
mély tisztelettel. Az Abafi Lajos „Figyelő”-jében több
izben jelent meg egy-egy másolata saját leveleinek s a
szerkesztőtől is egyebek közt egy kis tanulmány, mely
ép családi életét és poeziáival való viszonyát fejtegeti.
Toldy Ferencz a „Magyar költészet kézikönyvé”-ben és
„Irodalomtörténet”-ben szintén megemlékszik Horváth
Adámról s az első műben bibliographiai és életrajzi adato-
kon kívül dalaiból is közöl s egy részletet „Hunniasz”-
ából. A dialektusokról írott műve koszorút nyert és Hor-
váth István kiadásában napvilágot is látott. Filozófiai
működéséről „Psychológiájá”-n kívül egy másik kötet is
tanuskodik, melyre Márton Istvánnak, a pápai kollegium
tanárának bölcsészeti tanulmányai késztek. Nemzeti és
idegen rythmusa melódiaiból bő számmal közölt Bartalus
István „Orpheus”-ban. — Garda rokonszenvesen foglal-
kozik a régi költővel, és siredülten mutatja ki, hogy ér-
demes emlékeztetnünk. Adjuk itt mutatványul egyik köl-
teményét, melynek címe: „A balszerencse ellen pana-
szolkodó ének.”

Hamis szerencsének történeti, —
Be minden kedvetem elte neti, —
Sok nyughatatlanság, gondos álmatlanság,
Szívbeli fájdalom, keserves siralom
Fáraazták gonddal rakott fejemet,
Kisérték buba merült szívemet.

Oh! mikor lesz vége mind ezeknek
A szívbeli keserűségeknek?
Könnyezetek eget! Sirjatok fellegek!
Mert emberi szemek nem lesnek elegek,
Elégge megsiratni sorsomat,
Elégge kifejezni kínomat.

Rajtam erőt vett már a siralom,
Nem szólhatok, mert nagy a fájdalom,
Ha kezdem számlálni, nem tudok találni
Ez bokros jajjokat, kifejező szókat,
Csak nyögök és keserves nyögésem
Bizonyítja kinos szenvedésem.

Váljon boldog eget! mit vétettem?
Hogy a kínoknak így kitétettem?
Talan minden bűnnek büntetési szűnnek,
S mind az én fejemre tódulnak vesztetüre;
Lelekem tusakodik ő magában,
De már csaknem bele hal bujában.

A világra miért is születtem?
Ha ilyen boldogtalanná lettem;
Boldog valójában, ki gyermekkorában
Sirba temettetett s része nem lehetett
Az ilyen szívbeli fájdalomokban.
Im én miként nyomorgok azokban.

Tárgyul tett bezzeg engem ezeknek,
Sulyos rendelése az egeknek;
Sóhajtvaj jajjokat, sirók mig sirhatok,
Nyögök ha nem lehet, de erről kitéhet,
Csak az, a ki rézm beosájtotta
S kínomat így megsokasította.

Ha hát senki sem segít dolgomou,
Egek! szánakozzatok sorsomom;
Pihenést adjatok, mert már nem bírhatok,
Kinjaim terhivel, sebeim mérgével,
A kinom közt Istenem! légy velem
Ah! legyen már valaha kegyelem.

(Egyetértés.)

VEGYES HIREK.

— **Me g y e i** bizottsági tag választások több
kevesebb érdeklődések között folytak le f. hó 24-
én; legélelnebb érdeklődés — mint eddig is —
Marosújvárt volt, 96 szavazó jelent meg; legtöbb
szavazatot esett Oszvát János alispánra, Veress Gyula
bányatisztré, Bedő Samu m-forrói birtokosra
és Folyovics Sándor kir. körjegyzőre. — Vízak-
mán 31 szavazatból if. dr. Szász Károly főispáni

titkár 29-et nyert. — Nagyenyeden 33-an szava-
vaztak; dr. Kovács Ödön a jeles theol. tanár va-
lamennyi szavazatot, Nagy Lajos főiskolai tanár
pedig 32 szavazatot nyertek. (Valjon ez a szava-
zás is azt bizonyítja-e, hogy a város és a cole-
gium egymással szemben állanak, mint sokan „lát-
ni” szeretnék. Tudunk mi is kölömbiséget tenni
az emberek közt s épen azokat becsüljük legin-
kább, kik a leghivebben ragaszkodnak az Alma Ma-
terhez, de azért derék polgárai az őket megfelelő
módon tisztelő városnak is.)

— **Me g h i v ő.** A kereskedelmi m. kir.
bizottság elismerést fejezte Nagyenyed város
azon áldozatkészége felett, miszerint a kolozsvári
építő-, fa-, és vasipari tanműhelyben való kiké-
peztetésre két enyedi ifjunak 140 frt ösztöndíjat
szavazott meg.

— **A Bethle u-f o t a n o d a** ifjúsága 1890.
decz. 3-án, szerdán d. u. 4 órakor, Vörösmarty
Mihály születésének 90-ik évfordulója alkalmából
ünnepélyt rendez, melyre az érdeklődőket tiszte-
lettel meghívja.

Me g h i v ő. Az alsófehérmegyei tanító-egye-
sület, Nagyenyeden, a leányiskola helyiségében
decz. 6-án tartja meg rendes évi közgyűlését.

Me g h i v ő. Az alsófehérmegyei tanítóegye-
sület, decz. 6-án közgyűlése alkalmával segély-
egylete javára, a régi városház nagytermében
zártkörű, táncszal egybekötött jótékonycélu es-
télyt rendez, melyre felhívjuk olvasó közönségünk
becses figyelmét.

— **Stenley V.** bűvész és antispiritizta
ma vasárnap este kezdi meg ügyes mutatványait
a Munkácsy vendéglőjében s ha első előadása
megnyeri a közönség tetszését, a városház tánc-
termében fogja a másodikat tartani. Ajánljuk az
ügyes bűvészt közönségünknek.

— **K i n e v e z é s.** Szabó Jenőt, a Bethlen-
főiskola végzett papnövendékét az erdélyi ev. ref.
püspök kinevezte a nagyenyedi ev. ref. egyház-
megye esorei káplánjává. — Gratulálunk.

— **A karácsonyi és farsangi idény** amely örö-
met okoz fiatalnak, öregnek, szegénynek és gazdagnak
egyaránt, sok emberre nevezé ép oly sok tejtöréssel is jár.
Értjük az ajándékokat és az ünnepély díszletét. A ka-
racsonst kellemét egy ga. dagon díszített karácsonya s a
farsangi táncvigalmak díszet egy szépen dekorált tánc-
terem igen emeli. Miután ep mostan karácson és farsang
előtt állunk, jökor érkezik levelezőnknek egy idevonatko-
zó tudósítása, melybe egy előkelő becsi, karácsonya és
díszítő cikkében leguagyobb és legversenyképesebb
czégre ügyelmeztet. Ez a „Bisenius” czég (Singerstrasse
11) melynek árjegyzéke körülbelül 3000, a legkülönbé-
szakbavágó cikkek leírását tartalmazza. Ezek közt van-
nak igen szép és ocsó ujdonságok karácsonya díszek-
ben: csillogó üstökösök és napok, gyönyörű ragyogó
lapdák ugynevezett „kriszkindi-haj”-ból, üvegdiszkek,
ezüstözött nagy függők, briliánsok, elérhetetlen hó és
hovatta, mely a karácsonya megyuladasát meggátolja
leguagyobb transparent lámpasskák, lebegő angyalkák öreg,
apró karácsonytájjával, jeggyűrűk, csillogók és egyéb dí-
szek. Táncszal díszeseket illetőleg a czég eleganczia
és izlés dögában első helyen áll. Targyai közül kival-
nak: szagtalan egy és többszínű meglepő lángok cotil-
lón figurák megvilágítására, gyönyörű cotillon jelvények
es csokrok óriási választékban, hóössés a bálteremben
leguagyobb meglepő; hóval töltött faukok kiosztásra, ha-
tásos díszítő cikkek táncszal díszítésére, Legjobb akár karácsonya akár
báldiszek irant levélben fordulni nevezett czéghez, mely
szivesen szolgál bővebb tevilagosítással és gazdag tartal-
mu árjegyzékét bárkinek megküldi.

CSARNOK.

Első kalandom.

[Humoreszk.]

Írta: Báró Wolzogen Ernő.

Fordította: Lengyel György.

(12. folyt.)

A korona és czimer belül a fedelen volt! Én Is-
tenem, hogy erre nem is gondoltam! Ezen kárörvendő
hébernek arczára van írva, hogy mit gondol felőlem.
Részegesnek és gyilkosnak már a tennap elneveztek, vál-
tozatosság kedvéért ma már tolvajnak tartanak! Hat
nem környékezhethet a megőrülés?!

Nem méltattam a zálogházutajdonost több szóra,
hanem egy erőteljes fogással szeretett remontoire órámat
kiragadtam körmei közül és köszönés nélkül kirohantam
az utcára. Csak a szegleten jutott eszembe, hogy az
átkozott tombak karspéczetet az üveg rubinban Ábrahám-
sohonnál hagytam a pudlin. Oh, már értettem most, mi-
ért nem tudta az érzékeny Károly Ferdinánd szíven
viselni, hogy az ő értékes menyasszonyi ajándéka
zálogba tegyék! Ah, mit, gondoltam, maradjon a hitvány

karika a hol van, — csak ne lássam viszont azt az ntalatos zsidót. Megfordultam és fenyegetve emeltem öklömet a hely felé, hol engem, a legártatlanabb öszvért, oly alávaló gyanúsítással sértettek meg. És ime — nem, ez több mint véletlen! — látám, hogy ugyanazon szürkeruhás középtermetű egyén belépett a boltba, melyet én imént hagytam el. Talán titkosrendőr... mily kecsesgető kilátás — oh, bizonyosan fogok egy pár kellemes napot Hamburgban tölteni! És ebben a szabad városban egy emberi lélek sincs, ki felismerhetne engem, a fiatal emberek legártatlanabbikát, tiszteletre méltó derék szülők, derék fiát.

Halt, egy gondolatom támadt — atyám! Ő az egyedüli, ki kihuzhat a sárból. Kétségbeesett helyzetemet őszintén feltárom, neki kell segítenie rajtam, ha régi betegsége, a sükettség pénzkérés alkalmával, még oly erőseu meglepte is. Kérdezősködtem a legközelebb táviróhivatal után, hogy... igen, de miként fogalmazzam meg most a sürgőnyt? Zsebemben csak 12 garas volt — és a sürgönyözés akkor nem volt olyan olcsó, mint ma. Hosszabb gondolkodás után végre a hivatalnoknak a következő iratot adtam át:

Bárá Wolzogennek
Schwerin.

Kétségbeeséshez közel. Nővel és gyermekkel mozdulatlan ülök. Dróton sok pénz.

Erneszt. Hotel de l'Europa.

Ezen művelettel eléggé megvoltam elégedve. Azt képzeltem, ha lehet dróton választ küldeni, pénzt is lehet. A mondat: Nővel és gyermekkel mozdulatlan ülök. bár kedves papám előtt talányszerűnek fog felünni, de mindenesetre őt szorult helyzetbe hozza. Ezen sürgöny szerencsés megfogalmazása és elküldése megnyugtatót elmém könnyű ifju képzelődésével új reményeket kezdett táplálni. Egy pompás séta és egy igen olcsó második reggeli megélvezése, mely egy turós kifliből s egy pohár sörből állott, kedélyemre igen jólételeg hatott és így történt az, hogy két óra eltelté után a körülményekhez képest elég vidáman léptem át ismét előkelő hotelem küszöbét.

Mily felséges véletlen! A hosszú korridoron az elragadó szobalányt láttam felém közeledni. Gyorsítam lépteimet, még maig nem produkált merészséggel karjaimat dereka körül fontam és szenvedélyes mohósággal sugtam fülébe:

— „Édes gyermekem, maga elbűvölő!”

— „Uram! Hagyjon kérem békét nekem!” mondá szépen, idegen karjaimat elég gyöngédtelenül eltávolítva és sietve tovább állott.

— „De kincsem, miért oly daczos” okvatenkedék és mindkét kezecskülőt megfogadtam.

— „Én nem vagyok önnek kincse! Pfüj szőgyelje magát — egy fiatal házias!”

— „Házias — én?” — neveték. „Hát nézze meg az ujjamat! Hol a márkagyűrű?”

— „Mit, maga még jeggyűrűjét sem hordja! kiáltott szépen egész hangosan és feibosszankodva. „Derék szép fiatal ujházias! Itt már annyira ment, hogy hogy jeggyűrűjét is a lábji zsebébe dugja, ha kimegy? Most pedig siessen, hogy felhuzhassa; itt van a 47-ik szám.”

Csak akkor láttam, hogy éppen szobám előtt állunk. De a leány dühtől szikrázó szemével és kipirult arcával ellenállhatatlan volt, ha pedig egy természetnél fogva bátortalan ember egyszer kijön sodrából, akkor merészsege nem ismer határt, ép úgy mintegy félnék nyulszív puskapor szagtól és ágyúörgéstől úgy megrészegedik, hogy küzd mint oroszlán. Én is elfojtódo hangon kiálték: Ah, mit, fiatalházias ide! fiatalházias oda! Tied a legédesebb ajk! s megragadtam fejt és mielőtt észre vette volna — ráczuppantottam, s meg volt! Csak fájdalom, egy kissé fentebb, a bal orrczimpáját csokoltam meg hullámos ajkai helyett, hanem azért a bal orrczimpája is igen csinos volt. És daczára daczoskodó szépen erőteljes ellenállásának, saját hibámat épen ki akartam korrigálni, midőn a 47-ik számú ajtaja fölnyilt és a küszöbön, mint bosszuló angyal megjelent Mrs Mimi.

Akaratlanul össze rezenttem, mint egy rajta ért bűnös és hagytam a megostromolt szobalányt karjaim közül elmenekülni. Mrs Mimi pedig szótlánul rám bámult, de csak néhány pillanatig, aztán — már többé nem ismeretlen — könnyekbe tört ki fuldokolván:

— „Nem, nem, ez már mégis sok, sok, én — én elvölök!”

— „Elvölök?” Most rajtam volt a sor esudálkozni „Elvölök, Madám, bizonyosan összetéveszti a személyeket! Én...”

— „Igen bizony, asszonyom!” kiáltott közbe a szobalány a tornác legvégéről. „Okvetlen váljon el! Én is azt tenném. Ez a fiatal ur egy szélesap!”

És azonnal különböző ajtók nyitak fel, pinzerek siettek elő ezen hangos beszélgetésnek okát megtudni, és is megragadtam bájos védenczem kezét elég udvariatlanul s bevonszoltam magammal a szobába.

Roppant meg voltam sértve, felizgatva minden ide-

gem remegett. Mi mindent nem állottam ki és szenvedtem el ezért az asszonyért az utolsó 48 óra alatt. A legkeserűbb becsületsériségeket szívesen dugtam zsebre érte, becsületes nevemet eltagadtam, egy akaratom elleni apaságnak örömeit békétlenkedés nélkül türtem, igen, már a megvertetéshez álltam közel, és jutalom fejében még el akar „válni” tőlem!

— „Nagyságos asszonyom!” — rikácsolám, miközben impozáns állást foglaltam el „vannak körülmények, melyekben az ember, ha ingerlik, a birkából... a melyben a birka... és ha az ember... a melyben az ember, ha még birka is... Asszonyom! Midőn én önnek lovagias szolgálatomat felajánltam, nem gondoltam, hogy az ut London és Belgrád között tövissel van megrakva, mely, ha ön, mint eddig tett, ezeket az én kétségbeeséseimre akarná használni, ha ön... ha ön... ezek a tövisek, ha ön... ha ön... asszonyom! Megértett engem? Akkor nincs miért folytatnom!”

Kellemetlenül éreztem, hogy beszédemben ugyszólva összevisszaharadtam botmit. De még is úgy látszik nem tévesztette el hatását, mert Mrs Mimi gyorsan felszarította könnyet és látszólagos nyugodtsággal fordult hozzám.

— „Csak ne haragudjon olyan nagyon, édes báró ur” mondá meghunyászkodva. „Én épen akkor hűtlen férjemre gondoltam — és a mint künn a hangokat hallottam, az első meglepetés hatása alatt csukugyan elfelejtettem, hogy mi igazán nem vagyunk házastársak.”

— „Hanem legyen szabad most megkérnem, hogy ezt ne hogy ismét elfelejtse”, tettem hozzá gorombán és kimérten.

— „De gondolja el, édes báró ur, most még is ön az én egyedüli támaszom, míg én Belgrádba mamához megyek; s minek tartanáknak engem, ha ön ajtóm előtt mindig a szobalányokat csókolgatja?”

Erre még durvábban válaszoltam.

— „Először, édes Müllerné asszony, nem szoktam mindig szobalányokat csókolgatni, másodsor pedig szabadságomban áll akárkit csókolni, ha kedvem van, önt természetesen kivéve.”

— „Hiszen ha ön épen olyan nagyon csókolózkodhatnék, csókolja az én kedves kis drágaságomat, aranyos Fumpimat.”

Mielőtt még köszönetemet kifejezhettem volna ezen szíves ajánlatért, kopogtattak az ajtón és hangosan oda kiáltott „szabad” omra kilépett a szobába? A bámulatreméltó szürkeruhás ur, ki az utcán mindig, mint árny követett.

— „Derék dolog” gondoltam és előrelátóan leültem a legközelebbi székre.

(Folyt. követ.)

NYILTTÉR*)

Van szerencsém az érdekeltek becses figyelmébe ajánlani, hogy az 5% magy. papirjárdék kötvények új szelvényeinek felvételét külön jutások felszámítása nélkül eszközölöm. E czélból a szelvény utalványok hozzám lehetőleg mielőbbi beküldendők. Ugy helybeli, valamint vidéki megbízások után is, csakis a hivatalosan megállapított költségeket számítom fel.

Továbbá, már beváltom a magy. 5% papirjárdék kötvények folyó évi december 1-én esedékes szelvényeit is, az esedékesség idejéig járó kamatok levonásával.

Hutflesz Károly,

bank- és pénzváltó üzlete Kolozsvárt.

*) E rovatban közzététre nem vállal felelősséget a szerk.

Felelős szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY. TÖRÖK BERTALAN.
Kiadótulajdonos: WOKÁL JÁNOS.

Als preiswerthes, praktisches Weihnachtsgeschenk empfehle ich **Rohseid. Bastroben** (ganz Seide) fl. 10 50 p. Kobe, sowie fl. 14.25, 17.50, 21.25, 26.25 bis 29.60 nadelfertig. Es ist nicht **nothwendig**, vorher Muster kommen zu lassen; ich tausche nach dem Fest um, was nicht convenient. Muster von **schwarzen, farbigen und weissen Seidenstoff** fen umgehend. Seidenfabrik-Depot **G. Henneberg** (K. und K. Hofliefer.), Zürich. Briefe kosten 10 kr. Porto. 9

Egy 12—13 éves fiu, ki irni és olvasni tud, felvétetik tanonecznak **Wokál János** könyvnyomdájában Nagyenyeden.

Nyomatott Wokál Jánosnál Nagyenyeden.

Hirdetmény

A regáleváltság kötvény birtokosait ezennel tisztelettel értesitem, hogy regáleváltság kötvényeit, ugyszintén az ezekre szóló háromévi kamatszélvényekkel ellátva kiadott utalványokat, eladás esetén a legjobb árban megveszem.

3-3 Hutflesz Károly, Kolozsvárt.

Sz. 18—890. eln.

Pályázati hirdetmény.

Alsófehérmegye balázsfalvi járásához tartozó ohábai körjegyzői állomás, melyhez Ohába, Tóhát, Besenyő, Verezegyháza és Székás községek vannak beosztva, lemondás folytán megüresedvén, annak választás utján leendő betöltésére ezennel pályázatot nyitok.

A jegyző javadalmazása 1076 frt készpénz fizetés, lakás-, irodai-, utazási- és szolgai-átalányval együtt, valamint a magánfeleknek teljesített munkálatokért szabályrendeletileg megállapított munkadíjakból áll.

Felhívom ennél fogva mindazokat, a kik ezen állomást elnyerni óhajtják, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6. §-a értelmében felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 27-ik napjának d. u. 5 órájáig hozzám adják be, a később érkezőket figyelembe venni nem fogom.

A választási határnapot folyó évi december 29-ik napjának d. e. 10 órájáig a községi szék helyre Ohába községbe tűzöm ki.

Szolgabírói hivatal Balázsfalván.

1890. november hó 27-én.

Simonffy,
főszolgabíró.

Szám 1435.—1890. tkvi.

Arverési hirdetményi kivonat.

A vizaknai kir. járásbíróóság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az „Albina” nszebeni takaréks- s hitelintézet végrehajtónak Grilla Kosztandin végrehajtást szenvedő elleni 44 frt 16 kr. tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a vizaknai kir. járásbíróóság területén, Örményszékes határára fekvő az örményszékesi 219. sz. telekjében A + 16. rsz. a. felvett 715/1, hrsz. a. ingat. lanra — valamint az örményszékesi 219. sz. tjkéből a 798; számú tjkönyvben A + 1—7. rsz. alatt átjegyzett Grilla Rachilla férjezett Opris Mihailáné és Grilla Mária férj. Hader Szamailáné nevére álló 1972, 1982, 2223/2, 2498, 3634, 3635, 3753, 4320, 4321, 4427/2, 4723/2, 4714, 4759. hrsz. — továbbá a 219. sz. tjkéből a 800. sz. tjkébe A + 1. 3. rsz. örökség útján Grilla Rachilla férj. Opris Mihailáné nevére álló 1206, 4768, 1117a/2, 1117b, 1118 hrsz. végül a 219. sz. telekjéből a 800. sz. tjkébe Grilla Mária férj. Hader Szamailáné nevére álló 1242. és 4818. hrsz. alatt felvett ingatlanokra 844 frt becsárban az árverést elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az 1890. december hó 24-ik napján délelőtt 10 órakor Örményszékes község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikialtási áron alól is eladatni fognak.

Árvezetni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10 százalékát készpénzben, vagy az 1881. évi LX t.-cz. 42. §-ában jelzett, árfolyammal számított és az 1881. évi november 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8- §-ában kijelölt ovadéképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. évi LX t.-cz. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről számított szabályszerű elismerévként átszolgáltatni.

A vizaknai kir. járásbíróóság, mint telekkönyvi hatóságtól 1890. évi szeptember hó 6-án.

A kivonat hitelül
Gruber István, kiadó.

Szám 13,887—1890.

Arverési hirdetmény

Az Alsófehérmegye tulajdonát képező csombordí maros állóhidon engedélyezett vámszedés 1891. évi január 1-től kezdve három évre terjedő időre folyó évi december hó 19-én, délelőtt 10 órakor Nagyenyeden, a megyeházánál, az államépítészeti hivatal helyiségében tartandó árverésen szóbeli és zárt írásbeli ajánlatok elfogadása mellett bérbe fogadatni.

Az árverési, illeóleg bérleti feltételek előzőleg a nevezett hivatali helyiségben a hivatalos órában megtekinthetők.

Felhivatnak a bérleni kívánók, miszerint az évi 1200 forint kikialtási ár 10 százaléka, azaz 120 forint bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat az irt időig Alsófehérmegye alispánjához adják be, esetleg azt az árverés megkezdése előtt készpénzben fizessék be.

Alsófehérmegye alispánjától.

Nagyenyeden, 1890. évi november hó 27.

CSATÓ JÁNOS,
kir. tanácsos, alispán.

Nehéz

Az megvált életünk dése a lők, ker fők és eg sától füg gyasztók sal is,

Má birtokos ségek já ben az hogy ha lami ita lenne, n kamatjai zésére s azon jogot ez részesite vagy kö vétele t ro, ille tőke évi szükség nek az többletél tanácsu joggal városok ben a te nitas utj

Emlé

Az testőben r neví oláh társaival e vendégelte Más vozni, m mely az a magyar et ugy látszi vételt.

Az egy Kobis szintén ré Ez házánál h Juon neví Enyedre s Szin elszállított km Vilk Sám Utk zatuktól r Coo Kemény